

Styresammensetning, styreevaluering og valg av styremedlemmer

Eierskapskontroll - Bamble kommune

2018 :: 414 004

[Klikk her for tips til å lese rapporten elektronisk](#)

Innhold

Sammendrag	1
1 Innledning	3
1.1 Bakgrunn, formål og problemstillinger	3
1.2 Metode	3
1.3 Kriterier	4
1.4 Høring	4
2 Kommunens føringer	5
2.1 Kriterier	5
2.2 Bamble kommunes eierskapsmelding	7
2.3 Revisors vurdering	9
3 Valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering	10
3.1 Kriterier	10
3.2 Fakta om valg, styresammensetning og styreevaluering	10
3.3 Revisors vurdering	14
4 Konklusjoner	17
5 Anbefalinger	18
Vedlegg	18
Vedlegg 1: Høringsuttalelser	19
Leser du dokumentet elektronisk?	21
For PC, android nettbrett eller Mac	21
Lese på iPad?	21

Foto forside: Svilen Milev, www.effective.com

Sammendrag

Bestilling og bakgrunn

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Bamble kommune i sak 14/18. Bakgrunn for bestillingen er plan for selskapskontroll 2012-2015, vedtatt av kommunestyret i Bamble kommune.

Kontrollutvalget har bedt om svar på følgende problemstillinger:

- I hvilken grad er kommunens føringer for valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering i samsvar med gjeldende krav og anbefalinger for god eierstyring?
- I hvilken grad er valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering i tråd med kommunens føringer, gjeldende krav og anbefalinger?

Metode

Eierskapskontrollen er gjort i overensstemmelse med kommunelovens regler om selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14. Følgende selskap er valgt ut:

- Skjærgårdshallen AS
- Grenland Havn IKS
- Vekst i Grenland IKS
- Grep Grenland AS

Vi har hatt gjennomgang av sentral dokumentasjon fra selskapene og kommunen og hatt et telefonintervju med ordfører som kommunens eierrepresentant.

Kommunens føringer

Kommunens eierskapsmelding gir føringer for styrevalg. Føringene er stort sett er i samsvar med anbefalinger for god eierstyring, men noen av føringene er litt utydelige. Det gjelder bruk av valgkomite, krav til kompetanse/sammensetning av styret og bruk av numerisk vara.

Kommunen kan også vurdere om en ønsker at selskapene skal ha bindende frister for innkalling til eierorganet, retningslinjer for valgkomiteens arbeidsprosesser, og om en vil ha klare føringer for hvem som ikke bør velges til styrer i selskap kommunen eier.

Valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering

Kommunens føringer på dette området er i noen tilfeller uklare. Det kan føre til at de ikke virker styrende.

Gjennomgangen vi har hatt viser at valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering til en viss grad er i tråd med kommunens føringer og gjeldene krav og anbefalinger.

Kommunen har ikke sikret at kommunestyret/formannskapet har fått mulighet for å gi innspill på valg av styre til Skjærgårdshallen AS. Vedtektene til Skjærgårdshallen AS har føringer for kvinnerepresentasjon i styret som er i strid med lovkravet om kjønnsrepresentasjon.

Prosessen med styrevalg i Grep Grenland AS gjør det vanskelig for eierne å få til vurderinger av styrets samlede kompetanse, slik det er anbefalt. Selskapet har heller ikke kjønnsrepresentasjon i tråd med lovkravet.

Føringene for styreevaluering/det å sikre nødvendig kompetanse i styret, er stort sett fulgt opp av selskapene, men det er enkelte mangler knyttet til instruksjoner og at styrene gjør årlige egnevalueringer.

Anbefalinger

Vi anbefaler Bamble kommune å:

- vurdere om eierskapsmeldingen skal gi tydeligere føringer knyttet til valg og sammensetning av styre og forlenget frist for innkallinger til generalforsamling,
- sikre at:
 - styresammensetningen i Grep Grenland AS er i samsvar med gjeldende krav til kjønnsrepresentasjon,
 - vedtektene til Skjærgårdshallen AS har korrekt krav til kjønnsrepresentasjon i styret,
 - retningslinjene for valgkomiteen for Grenland Havn IKS blir fulgt.

Skien, 09.11.18

Telemark kommunerevisjon IKS

1 Innledning

1.1 Bakgrunn, formål og problemstillinger

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Bamble kommune i sak 14/18. Bakgrunn for bestillingen er plan for selskapskontroll 2012-2015, vedtatt av kommunestyret i Bamble kommune.

Kontrollutvalget har bedt om svar på følgende problemstillinger:

- I hvilken grad er kommunens føringer for valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering i samsvar med gjeldende krav og anbefalinger for god eierstyring?
- I hvilken grad er valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering i tråd med kommunens føringer, gjeldende krav og anbefalinger?

1.2 Metode

Denne kontrollen er en eierskapskontroll. Kontrollen er gjennomført i samsvar med kommunelovens regler om selskapskontroll i §§ 77 og 80, forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14. Kontrollen er gjennomført av forvaltningsrevisor Anne Sæterdal, med Kirsti Torbjørnson som oppdragsansvarlig.

Kontrollen er rettet mot Bamble kommune som eier, og gjelder deler av eierskapsutøvelsen i fire utvalgte selskap. Vi undersøker ikke selskapene og styrene sin virksomhet, bortsett fra at vi ser på om selskapene har rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i styrene.

1.2.1 Utvalg og tidsperiode

Kontrollen omfatter hovedsakelig årene 2016 og 2017, men vi har også sett på generalforsamlinger/representantskapsmøter som er gjennomført i 2018. Følgende selskap er valgt ut:

- Skjærgårdshallen AS
- Grenland Havn IKS
- Vekst i Grenland IKS
- Grep Grenland AS

Ved valg av selskap har vi lagt vekt på at kommunen har en viss eierandel i selskapet, samtidig som vi har lagt vekt på å få med både heleide og deleide selskap, og både aksjeselskap og interkommunale selskap. Utvalget er gjort i samråd med kontrollutvalget.

1.2.2 Datainnsamling

Vi har innhentet dokumentasjon fra kommunen og selskapene, og vi har hatt ett telefonintervju med kommunens eierrepresentant. Datainnsamlingen har skjedd i perioden august 2018 – september 2018.

Vi har lagt følgende dokumentasjon til grunn:

- Bamble kommunes eierskapsmelding, vedtatt 03.05.18.
- Vedtak i kommunestyret/formannskapet som gjelder valg av styremedlemmer (behandling av innkallinger til generalforsamling eller representantskapsmøte el.).
- Innkallinger og protokoller fra generalforsamling og representantskapsmøte fra 2016, 2017 og første halvår 2018.
- Årsrapporter for 2016 og 2017.
- Selskapsavtaler og vedtekter.
- Styreinstruks og instruks for daglig leder.
- Informasjon om eller dokumentasjon av rutiner for styreevaluering og gjennomføring av styreevaluering, evt. dokumentert gjennom styreprotokoller, og gjennomført styreopplæring.
- Oversikt over styremedlemmenes kompetanse/hvordan ønsket kompetanse er ivaretatt i styret.

I tillegg har vi benyttet åpne kilder som foretaksregisteret i Brønnøysund, proff.no, styrevervregisteret.no og selskapenes nettsider.

1.3 Kriterier

Kriterier for vurderingene i rapporten bygger i hovedsak på følgende kilder:

- lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (koml)
- lov 29. januar 1999 om interkommunale selskap (IKS-lova)
- lov 13. juni 1997 om aksjeselskap (asl)
- KS' anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

1.4 Høring

Utkast til rapport er sendt på høring til kommunen og selskapene som er omfattet av kontrollen. Vi har fått svar fra kommunen og Grep Grenland AS. Høringssvarene er vedlagt. Vi har justert informasjon om kjønnsfordeling i styret som følge av høringssvaret fra Grep Grenland AS.

2 Kommunens føringer

Kommunestyret i Bamble vedtok kommunes eierskapsmelding i møte 03.05.18, sak 34/18. Eierskapsmeldingen erstattet tidligere eierskapsmelding fra 2015. Vi har sett på hvordan eierskapsmeldingen samsvarer med gjeldene krav og anbefalinger for styrevalg og evaluering. Vi har følgende problemstilling:

- I hvilken grad er kommunens føringer for valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering i samsvar med gjeldende krav og anbefalinger for god eierstyring?

2.1 Kriterier

Valg av styre i selskap er en av de viktigste oppgavene til eierne. Kriteriene her bygger på lovkrav og anbefalinger fra KS. Det er eierorganet som velger styre; generalforsamlingen i aksjeselskap og representantskapet i IKS.

KS anbefaler at en vedtektsfester bruk av valgkomité i det enkelte selskap, alternativt at det nedfelles i selskapsavtalen. Det anbefales også at det utarbeides retningslinjer som regulerer komiteens arbeid, samt at valgkomiteen har en dialog med styret før forslag fremmes. Komiteen bør begrunne sine forslag. I selskap med flere eiere bør valgkomiteen settes sammen slik at den reflekterer eierandelen (anbefaling nr. 10).

Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak. Eierstyringen skjer gjennom eierorganet for selskapene; generalforsamling eller representantskap. Samhandlingen mellom kommunestyret og eierorganet er ikke regulert. KS anbefaler at det etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen (anbefaling nr. 7). Aksjelovens frist for innkalling til generalforsamling er en uke, med mindre lenger frist er bestemt i vedtektene, mens innkalling til representantskap i interkommunale selskap skal gjøres med minst fire ukers varsel, med mindre lenger frist er bestemt i selskapsavtalen. Hvis innkallingsfristene er korte, mottas innkallingene ofte for sent til at kommunestyre eller formannskap rekker å behandle innkallingen. Det kan derfor være hensiktsmessig å fastsette lenger innkallingsfrister for kommunens selskap, slik at det blir mulig å behandle innkallingen i samsvar med eierskapsmeldingen (anbefaling nr. 8). Det kan gis føringer om forlenget frist i eierskapsmeldingen og/eller i selskapets vedtekter. Dersom slike frister skal være bindende for selskapene, må de fastsettes i selskapets vedtekter/selskapsavtale.

Vedtektene/selskapsavtalen kan regulere antall styremedlemmer, men det skal være minst tre i IKS og minst ett i AS, jf. IKS-loven § 10 og aksjeloven § 6-1. Det skal være tilsvarende flere i styret dersom styret skal ha medlemmer valgt av og blant de ansatte. Vedtektene kan også regulere valgperioden (den er maks. fire år i IKS) og om styret skal konstituere seg selv. Varaordning er også gjerne regulert i vedtekter/selskapsavtale. KS anbefaler bruk av numerisk vara, for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret (anbefaling nr. 14).

Det skal være tilnærmet 40 % kjønnsrepresentasjon i styrene, jf. IKS-loven § 10 og aksjeloven § 20-6¹, jf. kommuneloven § 80a.

Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap, siden styret i morselskap utgjør generalforsamlingen i datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styre (anbefaling nr. 13). Anbefalingen er viktig for å unngå rolleblending i konsernforhold.

Det kan være aktuelt å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen til styremedlemmer i selskap som kommunen har eierandeler i. I slike tilfeller bør kommunen vurdere hvor ofte vedkommende vil bli inhabil. Vil inhabilitet inntre ofte eller i viktige saker, kan det være u hensiktsmessig å velge vedkommende. Dette kan typisk gjelde for sentrale folkevalgte eller ansatte i ledende stillinger (anbefaling nr. 9). KS anbefaler at ordfører og rådmann ikke sitter i styre i selskaper for å unngå inhabilitet ved behandling av saker som gjelder selskapet (anbefaling nr. 15).

Det er eiers ansvar for å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet, og at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål (anbefaling nr. 9 og 12). KS anbefaler at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmer. Styret bør ha forskjellig og supplerende kompetanse innen økonomi, organisasjon og om markedet som selskapet opererer i. Videre bør styret inneha faglig innsikt og ha en interesse for selskapets formål. Kommunen må selv definere hva slags kompetanse og kapasitet som forventes av styremedlemmene (anbefaling nr. 9).

Eier bør anbefale styret selv å jevnlig vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. KS har derfor anbefalt at styret etablerer rutiner for å sikre nødvendig kompetanse. Rutinene bør omfatte styreinstruks og instruks for daglig leder, med vekt på en klar intern ansvars- og oppgavefordeling, at styret foretar egnevaluering hvert år, vurderer

¹ Kravet om representasjon av begge kjønn i styret gjelder for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet.

behovet for ekstern styreopplæring og at nye styremedlemmer gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling. I tillegg bør det være rutiner som sikrer at det gjennomføres styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver, at en fastsetter en årlig plan for styrets arbeid og gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport (KS anbefaling nr. 12). Aksjeloven § 6-23 stiller krav til styreinstruks for selskaper der ansatte kan kreve representasjon i styret. Styreinstruksen skal gi nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret.

På bakgrunn av dette, har vi følgende punkter som vi vurderer eierskapsmeldingen opp mot:

- Kommunen bør ha tiltak som legger til rette for at innkalling til generalforsamling/representantskapsmøte kan behandles av kommunestyret før de avholdes.
- Bruk av valgkomitee bør vedtektsfestes/nedfelles i selskapsavtalen, og det bør utarbeides retningslinjer for komiteens arbeid.
- Eierorganet, uavhengig av eierform, bør tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon.
- Styremedlemmer i morselskap bør ikke velges til styret for datterselskap, men konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer.
- Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse til styret.
- Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styrer i selskaper.
- Eier bør anbefale styret selv å jevnlig vurdere egen kompetanse ut fra eiers formål med selskapet. Det er også anbefalt at styret fastsetter rutiner for å sikre nødvendig kompetanse, herunder:
 - fastsette styreinstruks og instruks for daglig leder,
 - gjøre egnevaluering hvert år,
 - vurdere behovet for styreopplæring og annen opplæring om ansvar, roller og oppgaver.

2.2 Bamble kommunes eierskapsmelding

I eierskapsmeldingen har Bamble kommune vedtatt overordnede prinsipper for kommunens eierskap. Det står bl.a. at ordfører oppnevnes av kommunestyret som kommunens eierrepresentant i eierorganer og kan gi fullmakt til varaordfører eller annen kommunestyrerepresentant. I eierskapsmeldingen står det videre at kommunen har som hovedregel at innkalling til generalforsamling/møte i representantskapet skal meldes opp i forkant som sak til kommunestyret og/eller formannskapet. Kommunen har ikke gitt føringer for å sikre utsendelse av disse dokumentene tidnok til slik behandling. For at en frist skal være førende for selskapet, må dette nedfelles i vedtektene.

Nedenfor er eierskapsmeldingens prinsipper som gjelder valg og sammensetning av styre gjengitt.

7. Det skal vedtektsfestes bruk av valgkomite der kunnskap og komplementær kompetanse er av stor betydning. Valgkomiteen skal gjenspeile eierandel.

8. I forbindelse med valg av styremedlemmer bør eierorganet eller valgkomiteen vurdere om man skal ha numerisk vararepresentant, eller vararepresentant for hvert enkelt styremedlem.

9. Ved oppnevning/valg av styrerepresentanter skal kunnskap, selskapets behov for kompetanse, habilitet, reglene om kjønnsrepresentasjon og andre relevante forhold vektlegges.

10. Ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem, jf. forvaltningslovens § 6.

12. Det skal utarbeides styreinstruks for hvert selskap.

Eierskapsmeldingen står det også følgende om sammensetning av styrer og utøvelse av styrerollen:

- *Behovet for kompetanse, kapasitet, mangfold og habilitet skal ligge til grunn ved sammensetning av styrer.*
- *Reglene om kjønnsrepresentasjon skal følges.*
- *Styret skal sørge for jevnlig styreopplæring knyttet til styrets ansvar og oppgaver.*
- *Styret bør vurdere egevaluering hvert år, både når det gjelder kompetanse og arbeid internt i styret.*
- *Styret sammensettes på en slik måte at risikoen for rollekonflikter minimaliseres, og risikoen for habilitetskonflikter skal følges opp nøye.*
- *Styrets prioriteringer bør nedfelles i strategiske planer som vedtas av eierorganene.*
- *Styret skal redegjøre for selskapets ledelse og styring i årsrapporten.*
- *Det skal utarbeides instruks for både styret og daglig leder.*

I eierskapsmeldingen er det bl.a. en eget punkt om habilitet, der det er presisert at kommunestyrerepresentanter kan komme i en situasjon der de blir inhabile, og at kommunestyret derfor bør ha et bevisst forhold til habilitetsutfordringer ved innstilling av styremedlemmer.

Det er også et eget punkt om styrets sammensetning. Styret skal ifølge eierskapsmeldingen gjenspeile og representere selskapets behov, og bør ha forskjellig og supplerende kompetanse. Styret bør ha faglig innsikt og ha interesse for selskapets formål, og det bør

søkes å ha økonomisk, juridisk og sektor/bransjekompetanse, samt kompetanse om politiske prosesser representert. Kompetansen må sees i lys av selskapets formål.

Ordfører opplyser at kommunen har som praksis at alle selskap som kommunen eier sammen med andre skal ha valgkomite. Det skal også være valgkomite i selskap av større betydning.

2.3 Revisors vurdering

Bamble kommunes eierskapsmelding er i stor grad i samsvar med KS anbefalinger for eierstyring. Vi har enkelte kommentarer:

Eierskapsmeldingen legger opp til at kommunestyret skal behandle innkalling til møte i representantskapet og generalforsamling. Kommunen bør vurdere å sikre lange nok innkallingsfrister for selskapene, slik at kommunestyrebehandling lettere kan gjennomføres i praksis.

Bamble kommune har føringer for å vedtektsfeste bruk av valgkomite i noen selskap; når kunnskap og komplementær kompetanse er av stor betydning, men skillet for når kunnskap og komplementær kompetanse er av stor eller mindre betydning, kan være uklart. Er det f.eks. slik at Grep Grenland AS ikke trenger å vedtektsfeste bruk av valgkomite?

Valgkomite er et særlig godt virkemiddel for å sikre styrets sammensetning i selskap med flere eiere. Kommunens praksis for å ha valgkomite i deleide selskap kunne derfor med fordel vært omtalt i eierskapsmeldingen.

Kommunen har ikke lagt føringer for valgkomiteenes arbeid, f.eks. utredningskrav, frist for innstilling, skriftlighet m.v.

Det framgår av eierskapsmeldingen at eierorganet eller valgkomite bør vurdere bruk av numerisk vara eller personlig vara, som likestilte ordninger. Det er ikke vist til hvorfor og eventuelt når kommunen mener at selskapene bør ha numerisk vara. Føringsen fra kommunen er etter vår vurdering utydelig. KS anbefaler at en bruker numerisk vara for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Kommunen har føringer knyttet til å ivareta habilitetsreglene i kommunens saksbehandling. Hvis kommunen ønsker å følge anbefalingen om at ordfører og rådmann ikke kan velges til styrer, bør det gis klarere føringer om det.

3 Valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering

I hvilken grad er valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering i de aktuelle selskapene i tråd med kommunens føringer, gjeldende krav og anbefalinger?

3.1 Kriterier

Vi tar her utgangspunkt i kriteriene under punkt 2.1 og skal undersøke om disse er fulgt i praksis i fire utvalgte selskaper.

- Kommunestyret/formannskapet bør behandle innkallinger til generalforsamling/representantskap før de avholdes.
- Bruk av valgkomite bør være nedfelt i vedtekter/selskapsavtale.
- Valgkomiteen bør vurdere de forhold for sammensetning av styret som kommunen har i sin eierskapsmelding.
- Reglene om kjønnsrepresentasjon skal følges.
- Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap.
- Ordfører og rådmann bør ikke velges til styret i selskap kommunen eier.
- Dersom styret har varamedlemmer, bør det være numeriske varamedlemmer.
- Styret bør etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse, herunder:
 - fastsette styreinstruks og instruks for daglig leder,
 - gjøre egnevaluering hvert år,
 - vurdere behovet for styreopplæring og annen opplæring om ansvar, roller og oppgaver.

3.2 Fakta om valg, styresammensetning og styreevaluering

Innkalling til generalforsamling/representantskap

Vi har sett på kommunestyret og formannskapets behandling av innkallinger til generalforsamling/representantskap avholdt i 2016, 2017 og 2018, med vekt på dem som har hatt valg av styre på dagsorden.

For Skjærgårdshallen AS er ingen innkallinger behandlet av hverken kommunestyret eller formannskapet. Selskapet har valg til styre som sak på generalforsamling hvert år.

I Grenland Havn IKS har det i perioden vært valg til styre i møtet i representantskapet den 17.03.17. Denne innkallingen ble behandlet av formannskapet. Generelt har mange av innkallingene til Grenland Havn sitt representantskap blitt behandlet i formannskap eller kommunestyret, men noen unntak og særlig i 2016.

Kommunestyret har behandlet innkalling generalforsamling for Grep Grenland AS avholdt i 2018. Innkalling til ordinær generalforsamling i 2017 ble ikke behandlet av hverken kommunestyret eller formannskap, mens innkallingen til ordinær generalforsamling i 2016 var referatsak i formannskapet.

Vekst i Grenland IKS avholdt møte i representantskapet i april 2018. Innkallingen ble behandlet i kommunestyret i forkant. I 2017 var det to møter i representantskapet, der ett hadde valg på dagsorden. Innkallingen var referatsak i kommunestyret. I 2016 var det to møter, begge hadde valg på dagsorden. En innkalling var ble tatt som referatsak og en ble behandlet i formannskapet.

Bruk av valgkomite og føringer for sammensetning av styre

Grep Grenland AS er det eneste selskapet som ikke har krav om valgkomite i vedtekter/ selskapsavtale. Selskapet har imidlertid en valgkomite bestående av de fire ordførerne i eierkommunene, som også er generalforsamling.

Både i Grenland Havn IKS og Vekst i Grenland IKS er det regulert i selskapsavtalen hvem som skal sitte i valgkomiteen. Selskapsavtalene gir føringer for styresammensetning.

I vedtektene til Skjærgårdshallen AS står det at ordfører utnevner valgkomite. Praksis har vært at ordfører er valgkomite. Utover krav til kvinnerepresentasjon, er det ikke lagt andre føringer for sammensetning av styret.

Det er ikke lagt føringer på sammensetning av styret i vedtektene til Grep Grenland AS. Ordfører i Bamble, som sitter i valgkomiteen til Grep, opplyser at det har vært ønske om politisk og administrativ representasjon i styret, for å danne grunnlag for en god kontakt med det politiske og administrative nivået i kommunen. Komiteen har drøftet hvem som ble foreslått som leder og nestleder til styret, men ut over det har eierne hatt egne prosesser for

å nominere de andre representantene. I protokollen fra generalforsamlingen er det i sak om valg vist til hvilken kommune styremedlemmene kommer fra.

Oversikt over Vekst i Grenland sitt styre, viser at styret har den kompetansen som er nedfelt i selskapsavtalen.

Valgkomiteens arbeid

I de generalforsamlings-/representantskapssakene vi har sett på som gjaldt valg, var det ikke omtale av noe begrunnelse for nominasjon til styret i innkallingen til generalforsamling/representantskapsmøte.

Grenland Havn IKS er det eneste selskapet som har egne retningslinjer for valgkomiteen. Ifølge retningslinjene skal valgkomiteen utarbeide et skriftlig fremlegg til representantskapet, der forslaget grunngis. Valgkomiteen skal bl.a. sikre at styret får den kompetansen som er nødvendig. Dette skal sendes ut sammen med innkalling til representantskapets vårmøte. Valgkomiteens leder skal presentere forslaget i møtet. Valgkomiteens innstilling ble kun presentert muntlig i vårmøtet 17.03.17. I dette møtet fikk representantskapet også orientering om styrets egenevaluering. Representantskapet ba i møtet om at styreevaluering blir gjennomført før valgkomiteen starter sin nominasjonsprosess.

Kjønnsrepresentasjon

Selskapsavtalene til Grenland Havn IKS og Vekst i Grenland IKS har satt krav til kjønnsrepresentasjon i tråd med lovkravene. For Skjærgårdshallen AS er det satt som krav at styret skal ha minst 40 % kvinnerepresentasjon.

Nedenfor er kjønnsrepresentasjonen i styrene vist.

	Faste medl.*		Varamedl.*		Ansattes repr.		Ans. vara repr.	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Grep Grenland AS²	3	3	1	5	2	2	2	2
Grenland havn IKS	3	3	1	2	1			1
Vekst i Grenland IKS	2	2	1	1		1		1
Skjærgårdshallen AS	3	2	2	1				

*Utenom ansattes representanter.

² Brønnøysundregisteret var per 01.11.18 ikke oppdatert med rett informasjon om styremedlemmer valgt på generalforsamling 28.05.18. Ifølge registeret var det to menn og fire kvinner blant de faste medl.*.

Styremedlem i mor-/datterselskap

Grep Grenland AS og Grenland Havn IKS har datterselskap. Ingen styremedlemmer i disse to selskapene sitter i styret til datterselskap.

Ledende stillinger

Vi omtaler her kun personer som har ledende stilling i Bamble kommune. Hverken rådmann eller ordfører i kommunen sitter nå i noen av styrene til de selskapene vi ser på. Rådmann satt tidligere i styret til Vekst i Grenland IKS, med kommunalsjef på helse og omsorg som vararepresentant. Varaordfører i Bamble sitter i styret til Vekst i Grenland IKS og Grep Grenland AS.

Bruk av numerisk vara i styret

Grenland Havn IKS har numerisk vara, og det er også nedfelt i selskapsavtalen. Det er ikke fastsatt at det skal være vararepresentanter i vedtektene til Skjærgårdshallen AS. To av fem styremedlemmer blir innstilt fra Idrettsrådet og kommunestyret, med personlig vara. Valgkomiteen innstiller tre styremedlemmer. Ved siste valg var det kun en vararepresentant (dvs. numerisk vara) for disse tre. Grep Grenland AS har personlig vara til styret. Det fremgår ikke av selskapsavtalen at Vekst i Grenland IKS skal ha vararepresentanter. Det er valgt to vararepresentanter til styret (numerisk), samt en fra de ansatte.

Rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i styret

Styreinstruks og instruks daglig leder

Skjærgårdshallen AS har ikke styreinstruks, men de andre tre selskapene har styreinstruks.

Det er utarbeidet en stillingsbeskrivelse for daglig leder i Skjærgårdshallen AS. Det er utarbeidet arbeidsinstruks til daglig leder i Grenland Havn IKS i tråd med styreinstruksen. Det er ikke satt krav om dette i styreinstruksen for Vekst i Grenland IKS, men daglig leder sine oppgaver ift styret er beskrevet i styreinstruksen. Styret i Grep Grenland AS skal ifølge styreinstruksen bestemme instruks for administrerende direktør. Vi har fått opplyst at det skal ha blitt utarbeidet en instruks til administrerende direktør, men den var ikke blitt gjort kjent for administrerende direktør.

Årlig egnevaluering

Det er kun Grep Grenland AS som har nedfelt at styret årlig skal evaluere eget arbeid og arbeidsform. Dette framgår av styreinstruks. Flere av styrene har likevel gjort slike evalueringer: Vi har fått dokumentasjon på styrets siste egnevaluering fra Grep Grenland AS (desember 2017), Vekst i Grenland (november 2016) og Grenland Havn IKS (januar 2017).

Vi har fått opplyst at styret Skjærgårdshallen AS gjør årlige evalueringer, men at de ikke er dokumentert. Styrets egnevaluering fremkommer ikke som egen sak av innkalling eller protokoll fra styremøter i selskapet.

Selskapene som har dokumentert egnevaluering, har evaluert egen kompetanse. Styret i Grep Grenland AS har vist til at styrets bransjekunnskap er noe begrenset, og at styret derfor må lene seg på administrasjonen. Styret ønsker derfor at en fortsatt inviterer f.eks. NAV Telemark til møter og konferanser, evt. også ledere fra bransjeforeninger.

Styreopplæring

Grenland Havn IKS har ikke noen fast opplæring i styrearbeid, men har gjennomført styreopplæring innen havnevirksomhet og de fagfelt styret er ansvarlig for, inkludert budsjett, regnskap, strategiplan, handlingsplan, vedtekter og styrende dokumenter. Selskapet opplyser at de fleste nye styremedlemmer hadde erfaring fra denne type arbeid da de tiltrådte styret i selskapet.

Hele styret i Vekst i Grenland ble byttet ut i april 2018, og det ble avholdt seminar for nytt styre i juni. Der ble selskapets aktiviteter og prosjekter gjennomgått. Det er planlagt nytt styreseminar i oktober der selskapets fremtidige prioriteringer skal diskuteres.

Grep Grenland AS arrangerer jevnlig styrekurs for styremedlemmer og ledergruppe, de senere årene hvert annet år. Siste kurs ble gjennomført i januar 2017. Neste kurs er planlagt i januar 2019.

Det gjennomføres opplæring for det nye styret i Skjærgårdshallen AS i første møte etter generalforsamling, dersom det er nye styremedlemmer. Det ble sist gjort i 2018. Selskapet opplyser at det gis opplæring i hallens historie, eierskapsstrategi, vedtekter, styrearbeid for hallen, struktur og økonomi.

3.3 Revisors vurdering

Ordningen med at kommunestyret skal behandle innkalling til generalforsamling og representantskap er ikke fulgt opp for Skjærgårdshallen AS. Det er i tillegg noen innkallinger for de andre selskapene som ikke er behandlet.

Med unntak for Grep Grenland AS, er bruk av valgkomite nedfelt i vedtekter og selskapsavtaler. Alle selskapene har i praksis hatt en valgkomite. For Grep er det heller ikke

lagt noen føringer for sammensetning av styret. Det at eierne har egne prosesser for å nominere flere av kandidatene til styret, gjør at det blir vanskelig for eierne å gjøre en samlet vurdering av selskapets behov og sikre en styresammensetning som ivaretar dette.

Det er bare Grenland Havn IKS som har skriftlige retningslinjer for valgkomiteens arbeid. Ifølge retningslinjene skal komiteen vurdere de forhold for sammensetning av styret som kommunen har i sin eierskapsmelding. Kravet i retningslinjene om dokumentasjon av begrunnelsen for nominasjon ble ikke fulgt ved siste valg. Det er heller ikke laget slik dokumentasjon til eierorganene i de andre selskapene.

Vi mener at det opplegget retningslinjene til Grenland Havn IKS skisserer, med skriftlighet og begrunnelse fra valgkomiteen, kan bidra til gode valg av styremedlemmer. Dersom en også sikrer at valgkomiteen får styrets egnevaluering til sitt arbeid med nominasjon av styremedlemmer, slik representantskapet ønsker, vil valgkomiteen få viktig informasjon om hvilken kompetanse styret selv mener at det er behov for. Dette mener vi kan styrke arbeidet med å finne et godt kvalifisert styre. Det er ingen av de andre selskapene som har et slikt system. I perioden vi har sett på har eierorganet i alle selskapene fått lite informasjon i sakspapirene om hvordan en sikrer at styret får den samlede kompetansen som selskapet trenger.

Kommunen som eier av Skjærgårdshallen AS bør vurdere om en ønsker flere føringer for valgkomiteens arbeid og på sammensetning av styret. Kommunen bør også vurdere dette for Grep, sammen med de andre eierne. Eierne har lagt føringer for sammensetning av styret i de to andre selskapene.

Formuleringen av kravet til kjønnsrepresentasjon i styret for Skjærgårdshallen AS, er i strid med lovkravet om minst 40 % av hvert kjønn: Når kravet er minst 40 % *kvinner*, kan en risikere at styret ikke oppfyller kravet om minst 40 % menn.

Kravet om kjønnsrepresentasjon skal være oppfylt for hver gruppe av styremedlemmer. Ansattrepresentanter skal ikke regnes med.³ Selskapene ivaretatt kravet om representasjon av begge kjønn i styrene, med unntak for vararepresentantene til Grep Grenland AS. Det er for få menn blant vararepresentantene til Grep Grenland AS.

³ Ot.prp. nr. 97 (2002-2003) kap. 10 pkt. 10.1, s. 57. Regelen i kommuneloven § 80 a er videreført i ny kommunelov, jf. Prp 46 L (2017-2018) og Lovvedtak 81 (2017-2018).

Anbefalingen om at styremedlemmer i morselskap ikke bør sitte i styret til datterselskap, er fulgt i de selskapene vi har sett på.

Det at varaordfører sitter i styret til to av selskapene vi ser på, gjør at hun blir inhabil i saker der selskapene er part. Det innebærer at ordfører ikke kan gi varaordfører fullmakt til å møte i eierorganet i disse to selskapene, slik eierskapsmeldingen åpner for. Kommunen bør vurdere om inhabilitet ellers vil inntre så vidt ofte at det er uhensiktsmessig å velge vedkommende.

Grenland Havn IKS og Vekst i Grenland IKS har numerisk vara, slik det er anbefalt. Grep Grenland AS har personlig vara. Skjærgårdshallen har kun en vararepresentant som valgkomiteen har innstilt.

Det varierer hvilke rutiner styrene har for å sikre nødvendig kompetanse. Tre av de fire selskapene har styreinstruks. Alle selskapene har en beskrivelse av daglig leders oppgaver overfor styret, enten i styreinstruksen eller i en egen instruks/stillingsbeskrivelse. Det er også variabelt hvor systematisk styrene gjør egnevalueringer. Selv om flere av styrene ikke har skriftlig vurdering av kompetansebehovet i en egnevaluering, har alle selskapene en form for opplæring av styret.

4 Konklusjoner

Kommunens føringer for valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering

Kommunens eierskapsmelding gir føringer for styrevalg. Føringene er stort sett er i samsvar med anbefalinger for god eierstyring, men noen av føringene er litt utydelige. Det gjelder bruk av valgkomite, krav til kompetanse/sammensetning av styret og bruk av numerisk vara.

Kommunen kan også vurdere om en ønsker at selskapene skal ha bindende frister for innkalling til eierorganet, retningslinjer for valgkomiteens arbeidsprosesser, og om en vil ha klare føringer for hvem som ikke bør velges til styrer i selskap kommunen eier.

Valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering

Kommunens føringer på dette området er i noen tilfeller uklare. Det kan føre til at de ikke virker styrende.

Gjennomgangen vi har hatt viser at valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering til en viss grad er i tråd med kommunens føringer og gjeldene krav og anbefalinger.

Kommunen har ikke sikret at kommunestyret/formannskapet har fått mulighet for å gi innspill på valg av styre til Skjærgårdshallen AS. Vedtektene til Skjærgårdshallen AS har føringer for kvinnerepresentasjon i styret som er i strid med lovkravet om kjønnsrepresentasjon.

Proessen med styrevalg i Grep Grenland AS gjør det vanskelig for eierne å få til vurderinger av styrets samlede kompetanse, slik det er anbefalt. Selskapet har heller ikke kjønnsrepresentasjon i tråd med lovkravet.

Føringene for styreevaluering/det å sikre nødvendig kompetanse i styret, er stort sett fulgt opp av selskapene, men det er enkelte mangler knyttet til instruksjer og at styrene gjør årlige egenevalueringer.

5 Anbefalinger

Vi anbefaler Bamble kommune å:

- vurdere om eierskapsmeldingen skal gi tydeligere føringer knyttet til valg og sammensetning av styre og forlenget frist for innkallinger til generalforsamling,
- sikre at:
 - styresammensetningen i Grep Grenland AS er i samsvar med gjeldende krav til kjønnsrepresentasjon,
 - vedtektene til Skjærgårdshallen AS har korrekt krav til kjønnsrepresentasjon i styret,
 - retningslinjene for valgkomiteen for Grenland Havn IKS blir fulgt.

Vedlegg

Vedlegg 1 – Høringsuttalelse.

Vedlegg 2 – KS anbefalinger for godt eierskap

Vedlegg 1: Høringsuttalelser

**Bamble
kommune**

Ordfører

Telemark Kommunerevisjon IKS
Postboks 2805
3702 SKIEN

Deres ref.

Vår ref.
18/07364-6

Dato
07.11.2018

Høringssvar - utkast til rapport fra eierskapskontroll

Jeg har lest rapporten fra eierskapskontrollen, og har ingen kommentarer til de vurderinger og anbefalinger som er gjort.

Med hilsen

Hallgeir Kjeldal
Ordfører
3596 5047

Brevet er godkjent elektronisk.

Postadresse
Bamble kommune
Postboks 80
3993 LANGESUND

Besøksadresse
Kirkeveien 12
3970 LANGESUND
www.bamble.kommune.no

Telefon: +47 35965000
Epost: postmottak@bamble.kommune.no

Bankgiro: 1503.19.37075
Org.nr.: 940 244 145 MVA

Fra: Thor Fjellvang <Thor.Fjellvang@grepgrenland.no>
Sendt: 6. november 2018 08:10
Til: TFK-POST-TKR <post-tkr@tekomrev.no>
Kopi: 'Trond Ballestad' <trond.ballestad@skien.kommune.no>
Emne: Høringsuttalelse

Telemark kommunerevisjon IKS
Att.: Anne Sæterdal

HØRINGSUTTALELSE EIERSKAPSKONTROLL BAMBLE KOMMUNE

Hovedfunnene i rapporten, som gjelder GREP Grenland AS, ble drøftet i styre- og strategimøte for selskapet den 29. oktober. Vi har følgende kommentarer:

1. Vi kan ikke se noen grunn til at bruk av valgkomite ikke skal vedtektsfestes. Endring i vedtektene vil derfor bli foreslått til neste ordinære generalforsamling.
Så langt administrasjonen kjenner til har ordførerne først og fremst fungert som valgkomite da det skulle velges ny styreleder. Ved det tilfellet ble også nestleder i styret foreslått fra ordførerne. Ellers blir styremedlemmer i GREP i all hovedsak politisk utnevnt. Siljan kommune har valgt en representant fra administrasjonen i kommunen.
2. Selskapet har to varaordførere i styret, den ene er nestleder i styret for GREP Grenland (fra Porsgrunn og Bamble). Så langt har det ikke vært kontroversielle saker hvor inhabilitet har oppstått.
3. Tabellen over styremedlemmer i rapporten (side 12) er ikke oppdatert med siste tall fra GREP Grenland. Etter siste generalforsamling er det 3 kvinner og 3 menn fra eierne i styret. Det er 2 kvinner og 2 menn fra de ansatte, så det er altså helt lik representasjon i forhold til kjønn. Det er valg av vararepresentanter som nok ikke har vært like gjennomtenkt. Her er det fortsatt 5 kvinner og 1 mann. Dette vil eierkommunene bli gjort oppmerksom på i god tid før neste generalforsamling.

Med vennlig hilsen

Thor Fjellvang
Administrerende direktør
GREP Grenland AS

Direkte: 93 02 50 25
Sentralbord: 35 51 63 00

Thor.Fjellvang@grepgrenland.no
grepgrenland.no

Leser du dokumentet elektronisk?

For PC, android nettbrett eller Mac

Dette er et PDF-dokument, som er lagt til rette for Adobe Acrobat Reader. Adobe Acrobat Reader gir pålitelig visning av PDF, og kan lastes ned gratis.

Skal du finne noe raskt?

Du kan se innholdsfortegnelsen til venstre på skjermen hvis du velger dette ikonet, som du kan klikke på til venstre i skjermen.

Klikk på ønsket kapittel for å komme direkte dit i dokumentet.

Du kan også søke etter ord i teksten. Tast Ctrl+F på PC, eller Cmd+F på Mac, og skriv inn ønsket ord i søkefeltet som dukker opp.

Lese på iPad?

På iPad kan du lese dokumentet i iBooks.

Last ned rapporten fra e-posten, og åpne den i iBooks.

Importer med iBooks

- Klikk på ikonet
- Dokumentet legges i biblioteket

Her kan du bla gjennom rapporten side for side, eller du kan hoppe til ønsket side ved å bruke sidevisning. Sidevisning velger du fra toppen av skjermen (feltet til venstre i ikonet). Det er også mulig å navigere fra innholdsfortegnelsen – det velger du også fra toppen av skjermen (feltet i midten av ikonet).

[Klikk her for å gå tilbake til forsiden.](#)